

TIMPUL LIBER LA CURTEA REGELUI MIHAI I (1940-1947)

Ștefania DINU

Abstract: The Royal Family of Romania had, besides their public life, a private life which they tried to live as normally as possible, together with their loved ones, in the company of friends, taking part in dinners both private and official, theater and opera performances, movies, walks, trips, celebrating Easter, Christmas and New Year's Eve. The limited ways of spending spare time were always a staple of daily life at the Court of King Michael, the sovereign and his mother Elena trying to organize it within the possible limitations of Romanian society at the time. Thus, soirees were replaced by simple dinners and tea parties in the company of royal family members, courtiers and other guests from the country or abroad.

Because the sovereign was not involved in the main political and military events underway, he could, for example, together with the Queen Mother, go on visits to different areas of the country, travel abroad, practice various sports and take part in cultural events.

The day to day life of the Royal Family was, therefore, unfolding under normal circumstances, alternating between their official duties and trying to make their spare time as pleasant as possible. Unlike their predecessors, King Michael and Queen Mother Elena did not have a tumultuous daily life, but a quiet one, monotonous even, the same type of events reoccurring periodically in their lives.

Keywords: King Michael I, Queen Mother Elena, Royal Court, spare time, daily life.

Viața cotidiană a oricărei persoane, indiferent de rangul social, împletește planul privat (având în centru familia și individul, nevoile lui

esențiale, precum locuința, hrana, îmbrăcămintea, starea de sănătate), cu planul public, în care se formează și se manifestă ca membru al societății.

Chiar dacă marile responsabilități și menirea de conducători ai națiunii au deplasat în plan secund viața personală, familia regală a României a acordat timp și vieții private, pe care a încercat să o trăiască normal, alături de cei dragi, în compania prietenilor, participând la dejunuri și dineuri intime și de gală, la spectacole de teatru și operă, vizionând filme, plimbându-se, făcând excursii în țară și străinătate, sărbătorind Paștele, Crăciunul și Anul Nou.

Modul restrâns de a petrece timpul liber a fost o caracteristică a vieții cotidiene la Curtea regelui Mihai, suveranul și mama sa, regina Elena, încercând să și-l organizeze în limita posibilităților pe care le oferea societatea românească în acel moment. Astfel, seratele au fost înlocuite cu dejunuri, dineuri și ceaiuri luate în compania membrilor familiei regale, a suitei și a altor invitați din țară și din străinătate.

Deoarece suveranul nu era implicat în principalele evenimente politice și militare aflate în desfășurare, a putut să facă, împreună cu regina mamă, vizite în diverse zone ale țării, călătorii în străinătate, plimbări și excursii, să practice anumite sporturi, să asiste la diferite manifestări culturale.

Viața de zi cu zi a familiei regale se desfășura așadar, în limite normale, simplu, pendulând între îndatoririle oficiale și petrecerea într-un mod cât mai plăcut a timpului liber. Spre deosebire de predecesorii lor, regele Mihai și regina mamă Elena nu au avut o viață cotidiană tumultuoasă, plină de evenimente mondene, ci foarte liniștită, mai degrabă monotonă, aceleași activități repetându-se periodic în viața lor.

La 6 septembrie 1940, marele voievod de Alba Iulia, Mihai avea să devină pentru a doua oară rege al României. A început atunci o nouă etapă în viața regelui Mihai, alături de mama sa, regina Elena (rechemată în țară ca să-i fie alături, de către conducătorul statului generalul Ion Antonescu). Deși nu fusese tratat de tatăl său ca un moștenitor al tronului, fiind ținut departe de viața politică a țării, proaspătul rege, ajutat de mama sa a reușit să facă față grelelor confruntări cu realitatea. Retrăgându-se la Foișor, regina mamă Elena și-a încurajat fiul să se întâlnească cu tineri de vârsta lui

și să-și însușească obligațiile și responsabilitățile care îi reveneau în calitate de rege. În acest context, biograful regelui Mihai - Arthur Gould Lee - își amintește că

„uneori, când își petrecea serile cu regina Elena la Foișor, unde se aflau aproape tot timpul, el îi împărtășea îndoielile care îl făceau să fie reținut. Era încă un tânăr pasionat de mașini, de aparate de fotografiat, de vânătoare, oricând gata să traverseze lacul Snagov cu o viteză nebună, la bordul unei bărci cu motor. Dar, odată cu suirea pe tron, el devenise conștient atât de responsabilitățile sale, cât și o oarecare incapacitate de a le îndeplini. Călăuzit de sfaturile pline de înțelegere ale mamei sale, își dădea seama de neajunsurile educației primite, care îl dezavantajau și îl îngrijorau. Ea îl încuraja, stăruia să aibă răbdare, spunându-i că va fi totul bine într-o zi”¹.

Referindu-se la același aspect, legat de faptul că era în continuare ținut în afara treburilor politice, regele Mihai mărturisea:

„eu nu aveam nici un fel de activitate legată de conducerea treburilor statului. Profitam de acest fapt ca să schiez și să vizitez la volanul automobilului meu, micile sate de munte. Adesea, mă opream, băteam la câte o ușă, mi se deschidea și stăteam de vorbă cu oamenii, simplu, în particular. Acestea erau pentru mine momente privilegiate. Nu mă mai duceam la București decât din rațiuni oficiale, atunci când mă convoca Antonescu. «Convoca», acesta este cuvântul potrivit. Antonescu nu avea dreptul să se afirme ca șef al statului, din moment ce eu însumi eram acela. Eram, deci, un suveran lipsit de putere de decizie și de inițiativă”².

În ziua de 29 martie 1941, generalul Constantin Sănătescu a preluat postul de șef al Casei Militare a regelui, prilej cu care făcea următoarea constatare: „văd că am o misiune grea. Mai întâi, regele este foarte tânăr, de

¹ Arthur Gould Lee, *Coroana contra secera și ciocanul. Povestea regelui Mihai al României*, Traducere din limba engleză Maria Bica, București, Editura Humanitas, 1998, p. 40.

² T. Milcoveanu, *Cele două domnii ale regelui Mihai I în „Regii României - o istorie adevărată, București”*, Editura Tess Expres, 1998, p. 155.

abia are 21 de ani. Constat că este străin de treburile statului, nu din vina sa, ci din vina mareșalului, care nu l-a pus la curent cu nimic”³. În continuare, generalul Constantin Sănătescu arăta că a discutat cu regina mamă Elena despre

„necesitatea ca regele să se pregătească mai mult în vederea îndeplinirii sarcinii ce-i revine ca rege și pe care eu o văd venind în curând. Ar trebui să ia și lecții de dicțiune, pentru a vorbi cât mai clar și să se obișnuiască a ține cuvântări. Regelui îi plac vânătoarea, mecanica și motoarele, dar asta e prea puțin pentru un rege. Eu nu pot să-i fac un program de activitate, pentru a nu avea aerul că, abia venit am și început cu inovațiile. Am rugat-o pe regină ca toate să aibă aerul că pornesc de la ea; regele ține foarte mult la mama sa, așa că va asculta de sugestiile ei”⁴.

Pe de altă parte, din cauza situației politice din țară, noua Curte Regală era simplă și restrânsă. Cu toate acestea, deși nu se încerca stabilirea unor ceremonii în cadrul curții, așa cum fusese pe vremea regelui Ferdinand sau chiar în timpul primei domnii a lui Mihai, și el și mama lui aveau multe obligații oficiale de îndeplinit, dar și mult timp liber. Pentru că nu jucau un rol important nici în desfășurarea războiului care începuse și pentru că veneau în contact cu foarte puțini oameni, în afară de oaspeții oficiali, regele Mihai și regina mamă Elena își petreceau foarte mult din timpul liber la Sinaia sau la Săvârșin, noua proprietate a regelui, achiziționată în primăvara anului 1943 și situată între Alba Iulia și Arad. Cele două locuri - Sinaia și Săvârșin - erau pentru familia regală un adevărat liman de liniște, de care nu încetau a se bucura, dată fiind frumusețea împrejurimilor. La Sinaia, de exemplu, amestecul de conifere și fagi, stejari și alte specii de foioase devenea primăvara și toamna o adevărată paletă de pictor, care desfăta simțurile, iar „în pădurile tăcute te puteai izola de lume fără a te

³ Constantin Sănătescu, *Jurnal*, Prefață de Simona Ghițescu-Sănătescu, București, Editura Humanitas, p. 126, 127.

⁴ *Ibidem*.

simți singur”⁵, în timp ce la Săvârșin, în acele ținuturi deluroase, familia regală putea să se plimbe nestingherită, liberă, scăpată de sub supravegherea conducătorului statului, mareșalul Ion Antonescu.

Regele Mihai a început să iubească Săvârșinul chiar mai mult decât Peleşul, acesta fiind și locul în care a învățat să piloteze. Referindu-se la acest aspect, regele își amintea următoarele: „a trebuit să învăț să pilotez în secret, deoarece Antonescu se opunea acestui proiect, pretextând că era periculos. Trebuia deci să fac uz de șiretlicuri. Îmi amintesc că, în Transilvania pentru a putea să zbor le-am dat o falsă întâlnire oamenilor însărcinați cu siguranța și cu supravegherea mea. Ei s-au dus acolo și m-au așteptat patru ore întregi. În acest timp noi am luat-o spre aeroport, unde m-am urcat la bordul unui mic aparat împrumutat de la aeroclubul din București”⁶. Trebuie menționat faptul că regele Mihai a obținut brevetul de pilot în septembrie 1943, care-i va fi de mare folos mai ales după 1947.

O altă mare pasiune a regelui Mihai era fotografia. Se poate spune că s-a „specializat” în munca de fotograf, de o atenție deosebită bucurându-se câinii de la Curtea Regală, dar și unele persoane anonime întâlnite în timpul plimbărilor cu automobilul, atât la Sinaia, cât și la Săvârșin. În perioada grevei regale (august-decembrie 1945), deoarece nu părăsea perimetrul Castelului Peleş, regele începuse să sufere din cauza inactivității, fapt pentru care își umplea timpul conducând mașina sau făcând fotografii și încercând să găsească ceva cu care să-și ocupe atât mintea, cât și mâinile. Ca urmare, și-a îndreptat atenția către pian, pe care îl neglijase multă vreme și a căutat refugiu în muzica clasică preferată⁷.

Așadar, viața familiei regale se desfășura în principal pe axa București-Sinaia- Săvârșin, cu mici excepții când regele și regina mamă se aflau și în alte locuri din țară sau când își vizitau rudele din străinătate.

Din cauza tensiunilor din țară, la Curtea Regală nu se mai dădeau serate, dar în locul acestora se organizau, câteodată, ceaiuri dansante la care

⁵ Arthur Gould Lee, *Elena Regina Mamă a României, Prințesă de Grecia și Danemarca. O biografie autorizată*, Traducere din limba engleză Liana Alecu, București, Editura Humanitas, 2000, p. 186.

⁶ Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, vol. IV, *Mihai I*, București, Editura Enciclopedică, 2001, p. 33.

⁷ Cf. Arthur Gould Lee, *op. cit.*, p. 211.

erau invitați membri ai guvernului, ai organizațiilor de caritate, oaspeți din străinătate, dar mai ales se dădeau mari dejunuri și dineuri. Alături de acestea, în timpul liber se organizau partide de vânătoare, vizitarea neoficială a unor locuri pitorești sau zone cu rezonanță istorică din țară, călătoriile în străinătate, prezența la desfășurarea unor concerte, vernisaje, spectacole de teatru și concursuri sportive, plimbări, excursii, practicarea unor sporturi, vizionări de filme artistice și jurnale sonore de actualități și nu în ultimul rând petrecerea în cadrul familiei a sfințelor sărbători de Paște și de Crăciun.

Dejunuri, dineuri și ceaiuri dansante

În continuare se impune analiza acestor aspecte legate de petrecerea timpului liber, oprindu-ne pentru început asupra modului de desfășurare a dejunurilor, dineurilor și ceaiurilor organizate de Casa Regală. După urcarea pe tron a regelui Mihai, un prim mare dejun a avut loc cu ocazia zilei de naștere a acestuia, la 25 octombrie 1940. Printre invitați s-au numărat principesa Elisabeta, generalul Ion Antonescu cu soția sa, Maria Antonescu, Horia Sima - vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Nelly Catargi - doamna de onoare a reginei mamă Elena, colonelul M. Râmniceanu, colonelul Al. Pastia, maiorul M. Tomescu - adjutanți regali, colonelul Octav Ulea - directorul Mareșalatului Casei Regale, Florian Marinescu - administratorul Casei Regale și I. Cociu - prefectul Palatului Regal⁸.

La 23 decembrie 1940, regele Mihai și regina mamă Elena au invitat la dejun pe foștii profesori ai regelui, printre care s-au numărat preotul Nae Popescu, C. Ionescu, I. V. Gruia, N. I. Herescu, D. Panaitescu-Perpessicius, Mircea Periețeanu, locotenent-colonelul Dumitru Dămăceanu⁹.

De asemenea, foarte multe dejunuri au fost luate în compania conducătorului statului, mareșalul Ion Antonescu, atât la București, cât și la Sinaia și Predeal (unde mareșalul Antonescu avea o vilă), dar și în

⁸ ANR, Fond Casa Regală - Regele Mihai, dosar 10/1940, f. 6.

⁹ *Ibidem*, f. 12 v.

compania reprezentanților Germaniei în România și anume: Wilhelm Fabricius, Manfred von Killinger, doctor Gerhardt Stelzer - consilier de Legație, Clodius și von Richthoffen - comandantul aviației germane în România¹⁰. Atunci când nu aveau invitați din străinătate, regele Mihai și regina mamă Elena luau dejunul în compania altor membri ai familiei regale care se mai aflau în țară - principesa Elisabeta și arhiducesa Ileana - sau în compania apropiaților lor, printre care se numărau Mircea Ionnițiu - secretarul particular al regelui Mihai, familia Mocsony-Stârcea, doamna de onoare a reginei, Nelly Catargi și adjutanții regali de serviciu. De exemplu, la 3 iulie 1941 regele și regina mamă au luat dejunul la Stâna Regală, unde au avut invitați pe Mircea Ionnițiu, locotenentul Jacques Vergotti, la început ofițer de ordonanță, iar mai târziu prefect al Palatului Regal și doamna de onoare Nelly Catargi¹¹, pentru ca peste câteva săptămâni, la 26 iulie 1941, să ia dejunul și apoi ceaiul la Foișor, împreună cu arhiducesa Ileana, soțul acesteia arhiducele Anton de Habsburg și cu doi dintre copiii acestora, Ștefan și Minola¹².

Alături de rude și de cei apropiați, regele Mihai și regina mamă Elena au invitat la dejun și mari personalități ale vieții culturale românești. Spre exemplificare, amintim dejunul din data de 13 iunie 1941, când la Scroviștea a fost invitat istoricul Gheorghe Brătianu cu soția și domnișoarele Brătianu¹³, iar la 31 octombrie 1941 au invitat la ceai pe marele muzician George Enescu cu soția, prilej cu care regele Mihai i-a înmănat ordinul „Steaua României” în gradul de Mare Cruce¹⁴.

Un dejun foarte interesant a avut loc la Sinaia în sufrageria Castelului Foișor, la 23 septembrie 1944. Au fost prezenți: regele Mihai, regina mamă Elena, căpitan doctor Kuhn din aviația americană și trei ziariști americani corespondenți de război - Percy Knauth, Sam Brewer și Frank O'Brien. Din partea Casei Regale la dejun au participat Mircea

¹⁰ *Ibidem*, f. 13 v, 14 v, 21 v, 24 v, 25, 85.

¹¹ *Ibidem*, f. 41.

¹² *Ibidem*, f. 44 v.

¹³ *Ibidem*, f. 39.

¹⁴ *Ibidem*, f. 57 v.

Ionnițiu, căpitanul Jacques Vergotti, comandorul Gherghel și doamna de onoare Nelly Catagi¹⁵.

La dejunul din 9 iulie 1945, tot la Castelul Peleş a fost invitat Paul Boncour - ministrul Franței la București. La orele 16.00 un grup de aviatori francezi - escadrila Normandiei - a vizitat castelul, după care regele Mihai și mama sa i-au invitat la un ceai servit tot în sufrageria mare a Castelului Peleş¹⁶.

La începutul anului 1946, în data de 13 februarie, orele 17.00, a avut loc la Palatul Kisseleff un ceai urmat de un spectacol cinematografic oferit de rege și regina mamă, la care au participat: principesa Elisabeta, Kavtaradze - ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al URSS, cu soția și fiica, generalul Susaikov, generalul Vinogradov, consilierii de ambasadă G. Iakovlev și M. V. Korj, împreună cu soțiile și maiorul G. V. Skoda. Au mai luat parte și dr. Petru Groza, Gheorghe Tătărescu, iar Curtea Regală a fost reprezentată prin Dimitrie Negel, generalul C. Nicolescu, generalul Octav Ulea, generalul Emilian Ionescu, comandorul N. Udrițki, căpitanul Jacques Vergotti, consulul general Naum Ionescu și doamna de onoare Nelly Catagi. La sfârșit a rulat o serie de filme sovietice oferite de generalul Susaikov¹⁷. Se impune subliniat faptul că toate dejunurile aveau loc la ora 13.00, iar ceaiurile se serveau după modelul englezesc la ora 17.00.

La 15 septembrie 1946, regele Mihai și regina mamă Elena au avut invitați la dejun pe C. V. R. Schuyler - reprezentantul SUA în Comisia Aliată de Control și familia acestuia. Iată cum își amintea Schuyler acest dejun în memoriile sale: „Duminică, 15 septembrie 1946. Prânz cu regele și regina la Sinaia, împreună cu toată familia. Ne-am simțit extraordinar, atât regele cât și regina mamă fiind deosebit de drăguți cu fiica și cu fiul meu. Regele i-a luat după cină la o plimbare cu noul său Buick, model 1946, și a

¹⁵Idem, dosar 11/1940, f. 14; dosar 49/1944, f. 1, 4, 5.

¹⁶*Ibidem*, f. 60 v.

¹⁷Idem, dosar 62/1945, f. 87.

discutat mult cu fiul meu despre diversele avantaje ale mașinilor americane, față de cele de fabricație europeană”¹⁸.

Vânători regale

O altă preocupare a regelui Mihai era vânătoarea. Se obișnuise din timpul domniei regelui Carol al II-lea cu acest „tabiet”, pe care l-a continuat cu mult succes, atât în sezonul de toamnă, cât și în cele de iarnă și primăvară.

Partidele de vânătoare se desfășurau în primul rând pe Domeniile Coroanei, dar și pe unele domenii private, la invitația celor care le dețineau. În zilele de 27, 28 și 29 martie 1941, regele Mihai și regina mamă Elena au făcut o vizită în Moldova, prilej cu care regele a participat la o vânătoare cu caracter privat pe proprietatea lui Gheorghe Sturdza¹⁹.

De asemenea, în perioada 16-25 ianuarie 1943, regele și regina mamă au participat la o vânătoare regală în Bucovina. Conform programului stabilit, în ziua de 17 ianuarie 1943, regele și regina mamă s-au aflat la Carapciu, domeniul lui Nicolae Grigorcea, unde regele a vânat mistreți și vulpi. La ora 12.00 dejunul a fost servit în pădure, ceaiul a fost servit la ora 17.00 în castelul Carapciu, iar la ora 20.00 dineul a fost servit în trenul regal. La această vânătoare au participat alături de regele Mihai, Nicolae Grigorcea, Gh. Ghica- prefectul Palatului Regal, Radu Grigorcea, Eugen Grigorcea, Șerban Flondor, Gh. Polizu- Micșunești, Vladimir Cazimir, Basile Chefneux - directorul Vânătorilor Regale și Mircea Ionnițiu. A asistat regina mamă Elena, baroana Mocsony-Stârcea, Nelly Catargi, Nadeja Flondor, Elena Flondor și Molly Grigorcea²⁰.

A doua zi, 18 ianuarie 1943, regele și regina mamă s-au aflat la Storojineț ca oaspeți ai lui Șerban Flondor, la 19 ianuarie 1943 la Prisecăreni, ca oaspeți ai lui Radu Grigorcea, iar între 20-21 ianuarie 1943 s-au aflat la Berhomet, ca oaspeți ai contelui Alex Wassilko de Serecki. Ca

¹⁸ C. V. R. Schuyler, *Misiune dificilă, Jurnal (28 ianuarie 1945 - 20 septembrie 1946)*, Ediție de Al. Oșca și Mircea Chirițoiu, Traducere de Sorana Georgescu-Gorjan și Alina Petricel, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 361.

¹⁹ ANR, *op.cit.*, dosar 28/1941, f. 20.

²⁰ Idem, dosar 61/1943, f. 2.

și în prima zi, regele și însoțitorii săi au vânat mistreți și vulpi, dar și lupi, urși și râși, după care la ora 12.00 dejunul s-a servit în pădure, ceaiul în castelele gazdelor, iar dineul în trenul regal²¹.

În ceea ce privește Domeniile Coroanei, unde aveau loc vânătorile regale, acestea erau în special domeniile Periș, Gherghița (județul Prahova), Casa Verde (județul Timiș) și bineînțeles domeniile Sinaia și Săvârșin. Spre exemplificare, amintim vânătorile regale de la 4 noiembrie 1941 și 9-11 aprilie 1942, când regele Mihai a vânat la Periș și Gherghița²².

Tot la Gherghița a vânat și la data de 25 ianuarie 1945, când a fost însoțit de Constantin Vișoianu, Dimitrie Negel, Gh. Ghica, Constantin Malaxa, N. Săulescu, Constantin Soutzo, generalul Victor Dombrovski, generalul adjutant Gh. Manu, generalul C. Petre Lazăr, maiorul Jacques Vergotti, locotenent colonelul adjutant Ilie Radu și Basile Chefneux – directorul vânătorilor regale²³.

La începutul anului 1946, regele Mihai i-a invitat pe reprezentanții britanici, americani și ruși din Comisia Aliată de Control la o partidă de vânătoare, de asemenea, pe domeniul de la Gherghița. Iată cum consemna în memoriile sale, reprezentantul SUA- C. V. R. Schuyler acest eveniment:

„Ne-am întâlnit cu toții la terenul de vânătoare al regelui de la Gherghița, aflat foarte aproape de Ploiești. Grupul de vânători a fost format din rege și multe persoane din anturajul său, Susiakov, Vinogradov și Bogdenko, vicemareșalul Stevenson, Le Rougetel, eu și col. Wilcox. Vânatul s-a dovedit a fi puțin, ceea ce l-a supărat foarte tare pe rege. Era propriul său teren-rezervație, iar partida noastră de vânătoare era prima ocazie când regele revenea aici de iarna trecută. Totuși, se pare că trupele rusești staționate în regiune au vizitat rezervația aproape zilnic, împușcând iepuri, vulpi și fazani cu puști de vânătoare, puști automate și chiar mitraliere. Vânatul împușcat de noi (cu 11 arme) s-a ridicat doar la circa 40 iepuri, 10 fazani și două vulpi. Regele mai era supărat și pentru că translatorul lui Susiakov l-a luat deoparte pe mareșalul Curții și l-a

²¹ *Ibidem*, f. 3, 4, 5.

²² *Idem*, dosar 10/1940, f. 76, 79 v.

²³ *Idem*, dosar 62/1945, f. 16.

informat că Susaikov era iritat de faptul că în grupul de vânători se aflau atât de mulți ne-ruși. Translatorul a spus că, de acum încolo, Susaikov dorește să cunoască numele celorlalți invitați, înainte de a mai accepta vreo invitație a regelui. Se pare că Susaikov crezuse că la această vânătoare va avea să aibă o lungă discuție confidențială cu regele și era nemulțumit de faptul că nu i se oferise o astfel de posibilitate”²⁴.

Referitor tot la vânătorile regale, într-o serie de rapoarte zilnice privind activitatea familiei regale se specifica atât ora la care regele a plecat sau s-a întors de la vânătoare, cât și felul vânatului. De exemplu, la 2 noiembrie 1940 era notat faptul că „regele s-a întors de la vânătoare la ora 18.00 și a adus un iepure, un fazan și un sitar, sunt la frigider la Cristea”²⁵, iar la 3 noiembrie 1940 că „regele a plecat la vânătoare la Gherghița la ora 13.30 și s-a înapoiat la ora 18.30. A vânat doi iepuri, trei rațe și un fazan”²⁶.

În timp ce regele Mihai era pasionat de vânătoare, regina mamă Elena nu împărtășea în totalitate această pasiune a fiului său (deși îl însoțea la multe din aceste vânători). Mai bine spus, reginei nu-i plăcea ca fiul său să vâneze, așa că uneori nota în jurnal: „Mulțumesc lui Dumnezeu că nu a vânat nimic de data asta”²⁷. Cu toate acestea, vânătoarea era o pasiune constantă a regelui Mihai și totodată un mod plăcut de a-și petrece timpul liber în compania mamei sale și a celor apropiați.

Vizite regale în țară și în străinătate

Alături de organizarea unor dejunuri, dineuri și ceaiuri, de partide de vânătoare, o altă modalitate de petrecere a timpului liber la Curtea Regală era și efectuarea unor vizite neoficiale „de plăcere”, în unele locuri pitorești sau cu rezonanță istorică din țară, vizitarea unor orașe în care se aflau diverse obiective turistice, printre care și unele reședințe ale familiei regale, și de asemenea, o serie de călătorii în străinătate.

²⁴ C. V. R. Schuyler, *op. cit.*, p. 289, 290

²⁵ ANR, *op. cit.*, dosar 62/1940, f. 29.

²⁶ *Ibidem*, f. 30.

²⁷ Cf. Arthur Gould Lee, *op. cit.*, p. 186.

Astfel, la 10 noiembrie 1940, regele Mihai și regina mamă Elena s-au aflat la Deva și Hunedoara, prilej cu care au vizitat însoțiți de istoricul Constantin Daicoviciu, Castelul Huniazilor, apoi biserica Sfânta Măria Orlea, biserica Streiul și cetatea dacică de la Sarmisegetuza.²⁸

La 18 mai 1941, regele Mihai și regina mamă Elena au vizitat orașul Sighișoara, însoțiți fiind de contele Anton Mocsony, colonelul Al. Pastia, locotenentul Jacques Vergotti și doamna de onoare Nelly Catargi. În timp ce regele Mihai a luat parte la o vânătoare, regina mamă Elena a vizitat biserica română din Sighișoara, gimnaziul de fete, școala evanghelică, spitalul, fabrica de mătase și muzeul orașului²⁹.

O altă vizită a fost efectuată la data de 25 iulie 1941, pe domeniul Broșteni, proprietate a principelui Nicolae. Aici, regele și regina mamă au fost întâmpinați de generalul Al. Manolescu - administratorul Domeniilor Coroanei, după care vizita a continuat la Vatra Dornei și la pavilionul de vânătoare al regelui de la Poiana Ițcani³⁰.

La începutul lunii septembrie 1941, regele și regina mamă însoțiți de Mircea Ionnițiu, colonelul C. Petre Lazăr, locotenentul Jacques Vergotti și doamna Nelly Catargi au fost invitați la Banloc - moșia principesei Elisabeta. La gara Banloc, familia regală a fost întâmpinată chiar de către principesa Elisabeta, a fost condusă la castel, după care regele a participat la o vânătoare de cerbi și rațe³¹.

În cursul anului 1943, suveranii s-au aflat la: Galați (4 iunie), unde au vizitat Școala de pilotaj și iahtul regal „Luceafărul”, prilej cu care au oferit un ceai suitei și autorităților locale apoi la Constanța (12 iulie), când regina mamă a vizitat spitalul militar din localitatea Carmen Sylva (Eforie Sud). La orele 13.30 familia regală a luat dejunul pe vasul „Dacia”, după care a vizitat Palatul Regal din Mamaia³².

Începând din anul 1944, regele Mihai și regina mamă Elena s-au aflat în marea majoritate a timpului la Săvârșin, însoțiți ca întotdeauna de

²⁸ ANR, *op.cit.*, dosar 10/1940, f. 8 v.

²⁹ *Ibidem*, f. 35.

³⁰ *Ibidem*, f. 44.

³¹ *Ibidem*, f. 53 v.

³² *Ibidem*, f. 148 v.

familia Mocsony-Stârcea (care avea o moșie în apropiere - în localitatea Bulci), Mircea Ionnițiu, adjutanții regali colonelul C. Petre Lazăr și comandorul Gherghel, doamna de onoare Nelly Catargi, arhitectul Mario Stoppa (care a condus lucrările de refacere a castelului) și de B. Popescu - administratorul domeniului Săvârșin. Aici, familia regală ajungea atât cu automobilul, cât și cu avionul pilotat de comandorul N. Udrițki și uneori chiar de către regele Mihai.

Referitor la pasiunea pentru zbor a regelui există câteva mărturii ale unor corespondenți de presă americani, precum Sam Brewer (Chicago Tribune) și Frank O'Brien (Associated Press), care au scris articole despre zborul regelui Mihai deasupra orașelor București și Ploiești, la bordul celui mai mare avion de bombardament american B17, numit și „fortăreața zburătoare”, în calitate de copilot, zbor efectuat la 9 octombrie 1944. Alături de rege s-au aflat secretarul său particular Mircea Ionnițiu, care a vorbit cu ziaristul Sam Brewer despre pasiunea regelui pentru automobile și avioane și despre ambiția sa de a zbura cu avionul american de bombardament într-o misiune deasupra Germaniei³³.

În perioada sejururilor petrecute la Săvârșin, printre obiectivele turistice ale suveranilor s-au aflat și orașele din apropiere, cum ar fi: Timișoara, unde au vizitat o prăvălie cu stofe și o fabrică de textile, după care au luat dejunul într-un restaurant și Arad, unde au vizitat o fabrică de pălării și una de țesături³⁴.

După lovitura de stat de la 23 august 1944, pentru a se pune la adăpost de represiunile armatei germane, familia regală însoțită de Mircea Ionnițiu, colonelul R. Bossy, comandorii Gherghel și Udrițki, colonelul Emilian Ionescu, căpitanul Jacques Vergotti și doamna de onoare Nelly Catargi s-a refugiat la Dobrița, unde s-a adăpostit și principesa Elisabeta însoțită de familia Scanavy³⁵.

La 24 mai 1946, regele Mihai și regina mamă Elena, însoțiți de generalul Emilian Ionescu, comandorul Udrițki, căpitanul Jacques Vergotti și doamna de onoare Nelly Catargi au plecat cu două avioane spre Curtea

³³ Idem, dosar 19/1944, f. 1; dosar 44/1944, f. 1.

³⁴ Idem, dosar 10/1940, f. 161.

³⁵ Idem, dosar 11/1940, f. 11 v.

de Argeș, unul dintre avioane fiind pilotat chiar de către rege. La Curtea de Argeș regele și regina mamă au vizitat mănăstirea, palatul episcopal și biserica domnească³⁶. Peste două zile, la 26 mai 1946, regele și mama sa au plecat cu avionul la Săvârșin, împreună cu Mircea Ionnițiu, familia Negroponte și doamna de onoare Nelly Catargi, unde, la 27 iulie 1946, au fost invitați și dr. Petru Groza, generalul Susaikov cu soțiile lor și maiorul G. V. Skoda. Cu prilejul acestei vizite, regele Mihai a făcut o plimbare cu avionul însoțit de generalul Susaikov și maiorul Skoda³⁷.

În ziua de 31 iulie 1946, familia regală împreună cu invitații și suita au plecat cu avionul la Reghin și apoi cu drezina la Lăpușna, unde au dejunat, după care s-au înapoiat la Săvârșin³⁸. La castel, regele Mihai și regina mamă, invitații și suita au rămas până la 17 august 1946, timp în care au avut loc dejunuri, dineuri și cinema în parcul castelului³⁹.

În ceea ce privește vizitele în străinătate, mai mult regina mamă Elena le efectua, mai ales la vila sa din Florența. De exemplu, la 8 iunie 1943, regina mamă însoțită de doamna de onoare Nelly Catargi a plecat de pe aeroportul Băneasa cu un avion pilotat de comandorul Udrițki spre Veneția, unde a fost întâmpinată de contesa Belegarde - doamna de onoare a ducesei d'Aosta și de contele Balbo. De la Veneția, regina a plecat spre Florența cu trenul ducelui d'Aosta, fiind întâmpinată pe peronul gării de ducele și ducesa d'Aosta⁴⁰.

În toamna anului 1947, regele Mihai și regina mamă Elena au plecat la Londra, pentru a asista la căsătoria principesei Elisabeta - moștenitoarea tronului Marii Britanii - prilej cu care regele a cunoscut-o pe viitoarea lui soție, principesa Ana de Bourbon-Parma. În cursul acestei vizite, regele a petrecut mult timp în compania viitoarei sale soții și a familiei acesteia. Potrivit spuselor biografului regelui Mihai –

³⁶ *Ibidem*, f. 100 v.

³⁷ *Ibidem*, f. 108 v.

³⁸ *Ibidem*, f. 109.

³⁹ *Ibidem*, f. 109 v, 110.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 146.

„această prințesă plină de caracter, a cărei viață liberă și independentă contrasta profund cu rigiditatea impusă a propriei sale existențe, l-a impresionat puternic pe Mihai. El, căruia i se părea atât de dificil să se apropie imediat de persoane pe care nu le cunoștea, se simțea cât se poate de în largul său alături de Ana. Se înțeleseseră unul pe celălalt imediat, căci în ciuda unei experiențe de viață diferite, cei doi aveau în comun foarte multe trăsături de caracter. Anii în care se confruntase cu duplicitatea îl învățaseră pe Mihai să-și ascundă gândurile sub o mască enigmatică, dar firea lui intimă, cinstită și fără pretenții se potrivea cu temperamentul sincer și deschis al Anei”⁴¹.

Concerte, vernisaje, reprezentații teatrale și concursuri sportive

Timpul liber la Curtea Regală se mai manifesta și prin prezența familiei regale la concerte, vernisaje, reprezentații teatrale și concursuri sportive. În acest sens, regele Mihai și regina mamă Elena primeau prin intermediul mareșalului Palatului Regal, numeroase invitații de a participa la vernisarea unor expoziții, la unele reprezentații teatrale, la concertele Societății „Filarmonica” sau la unele manifestări sportive.

La 17 mai 1941, regele și regina mamă au asistat la vernisajul Salonului oficial de pictură și sculptură organizat de Ministerul Instrucției, Educației, Cultelor și Artelor, la Sala Dalles, iar la 31 iunie 1941, au asistat la concertul susținut la Castelul Peleş de orchestra de cameră din Berlin, dirijată de Hans von Benda*⁴².

Binecunoscuta societate „Tinerimea artistică” s-a bucurat de prezența suveranilor la vernisajul expoziției anuale, care a avut loc la 5 aprilie 1942, la Sala Dalles⁴³.

La data de 3 octombrie 1942, regele și regina mamă au asistat la un concert simfonic susținut la Ateneul Român cu ocazia aniversării a 20 de ani de la înființarea Societății „Filarmonica” și a 30 de ani de activitate a dirijorului George Georgescu. Orchestra a fost condusă de George

⁴¹ Cf. Arthur Gould Lee, *op. cit.*, p. 259

⁴² ANR, *op. cit.*, dosar 10/1940, f. 34v, 38.

* Hans von Benda (1888-1972) - dirijor german.

⁴³ Idem, dosar 31/1942, f. 27.

Georgescu, cu concursul lui George Enescu, prilej cu care regele l-a decorat pe cunoscutul dirijor și s-a întreținut cu familia acestuia⁴⁴.

La începutul lunii aprilie 1943, familia regală a participat la un concert la Palatul Regal în Sala Tronului, susținut de orchestra de cameră din Berlin, sub conducerea aceluiași maestru Hans von Benda și cu concursul pianistului Dinu Lipatti⁴⁵. O lună mai târziu, la 8 mai 1943 s-a desfășurat tot la Palatul Regal (Casa Nouă), un concert susținut de profesorul Willy Hülser la pian și de George Enescu la vioară. Printre invitați s-au numărat: dirijorul George Georgescu cu soția, familia Mocsony-Stârcea, colonelul Bătănescu - adjutant regal și doamna de onoare Nelly Catargi⁴⁶.

În cursul anilor 1945-1946, familia regală a luat parte și la reprezentații rusești, ca invitați ai generalului Susaikov. Astfel, la 2 iunie 1945 au asistat la un spectacol de muzică și dansuri rusești⁴⁷, iar la 23 februarie 1946 au luat parte la festivalul dat la Cercul Militar cu prilejul sărbătoririi Armatei Roșii⁴⁸. La 26 mai 1946, regele și regina mamă, alături de care s-a aflat și principesa Elisabeta, au asistat la o reprezentație de prestidigitație susținută de profesorul Haiduc la Palatul Kisseleff⁴⁹.

Pe lângă concerte, vernisaje, spectacole de muzică și dans, regele Mihai și regina mamă Elena au participat și la o serie de reprezentații teatrale, cum ar fi spectacolul cu piesa „Hamlet”, susținut la 16 aprilie 1942, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de teatru a actorului George Vraca⁵⁰, dar și la unele manifestări cu caracter sportiv. De exemplu, la 1 iunie 1941 regele Mihai și regina mamă Elena au asistat la disputarea premiului „Derbiul Român” pe hipodromul Băneasa⁵¹, la 22 iunie 1941 la disputarea

⁴⁴ Idem, dosar 10/1940, f. 104 f/v.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 135.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 139 v.

⁴⁷ Idem, dosar 11/1940, f. 55 v.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 89 v.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 100 v.

⁵⁰ Idem, dosar 31/1942, f. 26.

⁵¹ Idem, dosar 10/1940, f. 37 v.

„Derbiului Regal” pe același hipodrom⁵², iar la 15 august 1941 la inaugurarea „Popicăriei Regale”⁵³. De asemenea, au mai asistat și la concursuri de schi și de sărituri cu schiurile la Predeal, precum și la o serie de serbări hipice, cum a fost cea de la Regimentul de Gardă Călăre din 26 octombrie 1944⁵⁴.

Plimbări, excursii, cinematograful

Un mod deosebit de plăcut de petrecere a timpului liber l-au constituit și excursiile, plimbările, practicarea unor sporturi și mai ales vizionarea de filme, atât la cinematografele din București, cât mai ales la Palatul Regal din Calea Victoriei sau la Castelul Peleş din Sinaia.

Astfel, excursii au fost organizate mai ales în zona munților Bucegi, precum cea de la Piatra Arsă, cabana „Voievodul Mihai”, la 15 octombrie 1940⁵⁵ și cea de la Poiana Brașov, la 23 martie 1941⁵⁶.

Alte excursii au mai fost efectuate la Păltiniș (20 octombrie 1940), peștera Dâmbovicioara (7 aprilie 1941), uzina electrică din Dobrești (5 iunie 1941), în zona Bolboci și a lacului Scropoasa (9 octombrie 1941) și la Babele (11 mai 1942)⁵⁷. De asemenea, regele și regina mamă făceau și plimbări, de cele mai multe ori la reședințele din apropierea Bucureștiului, cum ar fi Snagov și Scroviștea (7 martie 1945), dar și la Copăceni - proprietatea principesei Elisabeta (18 februarie 1945)⁵⁸.

În ceea ce privește practicarea unor sporturi, care aduceau la rândul lor un plus de relaxare familiei regale, acestea erau schiatul la Predeal⁵⁹, jocul de golf⁶⁰, în timp ce regina mamă Elena avea în program zile de călărie la Brașov⁶¹.

⁵² Idem, dosar 28/1941, f. 43.

⁵³ Idem, dosar 10/1940, f. 47.

⁵⁴ Idem, dosar 11/1940, f. 19 v, 130 v.

⁵⁵ Idem, dosar 10/1940, f. 4.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 23 v.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 5, 28, 38 v, 54, 140 v.

⁵⁸ Idem, dosar 11/1940, f. 42v, 40.

⁵⁹ Idem, dosar 10/1940, f. 66, 67 v, 68.

⁶⁰ Idem, dosar 11/1940, f. 113-116 f/v.

⁶¹ Idem, dosar 10/1940, f. 90, 91, 92 f/v, 109.

O foarte mare importanță în viața de zi cu zi a suveranilor o avea însă și cinematograful. La fel ca vânătoarea, cinematograful devenise un „tabiet” în viața regelui Mihai, cu care de asemenea se obișnuise de pe vremea tatălui său, regele Carol al II-lea, un împătimit cinefil. Ca urmare, regele Mihai și mama sa asistau la rularea unor filme, atât la cinematografele publice, cât mai ales la palat, unde invitau diverse personalități ale vieții politice și culturale. De obicei, fiecare invitație la ceai era urmată și de o invitație la cinematograful, prilej cu care se vizionau filme artistice, dar și jurnale sonore de actualități. Dacă ceaiul și cinematograful nu erau o prelungire a invitației la dejun, trebuie menționat faptul că, în timpul vizionării filmelor, se serveau unele gustări, cum a fost de exemplu la 26 octombrie 1941, când „la cinematograful s-au servit saleuri, apă minerală și fisticuri”⁶².

La data de 28 februarie 1941, regele Mihai și regina mamă Elena au vizionat filmul „Victoria din vest” la cinematograful „Aro”⁶³, la 19 martie 1941 filmul „Bismarck” la cinematograful „Scala”⁶⁴, iar la 9 mai 1941 filmul spaniol „Eroii de la Alcazar”⁶⁵.

În privința jurnalelor sonore de actualități, acestea erau realizate de Direcția Cinematografică din cadrul Ministerului Propagandei Naționale și prezentau principalele evenimente politice, militare, economice, culturale și sportive ale vremii, filme care intrau apoi în filmoteca Palatului Regal. De exemplu, în aprilie 1943, un astfel de jurnal de actualități cuprindea următoarele subiecte: „Vizita domnului mareșal Ion Antonescu în spitalele din Chișinău”, „Aniversarea eliberării Barcelonei”, „Luptă de tancuri în Tunisia”, „Debarcarea de la Novorosiisk”, „Aviația germană în răsărit”, „Schi în Norvegia”, „Canoe pe gheață”, „Ciclo-cross”, „Ping-pong”⁶⁶.

Pentru filmele artistice, Administrația Casei Regale adresa caselor de filme românești, ca și celor americane cu reprezentanțe în București, cereri privind împrumutarea unor filme solicitate de regele Mihai, care urmau să ruleze la Palatul Regal, urmând să fie înapoiate, de obicei, la două săptămâni

⁶² Idem, dosar 45/1941, f. 18.

⁶³ Idem, dosar 28/1941, f. 12.

⁶⁴ Idem, dosar 10/1940, f. 25 v.

⁶⁵ Idem, dosar 28/1941, f. 26.

⁶⁶ Idem, dosar 30/1943, f. 72.

de la data cererii. Printre principalele case de filme americane cu reprezentanțe la București se numărau: „Atlanta”, „Warner Bros”, „Paramount”, „Metro Goldwin Mayer”, iar dintre cele românești: „Avia Film”, „Arta Film”, „Continental Film”, „Criterion Film”, „Mercur Film”⁶⁷. De asemenea, Administrația Casei Regale adresa cereri pentru împrumutarea unor filme și cinematografele din București, printre care: „Scala”, „Central”, „Tomis”, „Select”, „Luxor”, „Tivoli”⁶⁸.

În ceea ce privește filmele vizionate în cursul anilor 1943-1946 de familia regală, acestea erau filme artistice, ecranizări ale unor romane de succes: „Aventurile lui Tom Sawyer”, „De-aș fi rege”, „Barbă albastră”, „La răscruce de vânturi”, „Aventurile celor trei muschetari”, „Tarzan”, „Pygmalion”, „Pinocchio”, „Manon Lescaut”, „Vrăjitorul din Oz”, „Mândrie și prejudecată”, „François Villon”⁶⁹, dar și filme de război: „Acțiune în Atlanticul de Nord”, „Sergentul York”, „Bătălia Angliei”⁷⁰, filme de aventuri: „Am furat un milion”, „Buffalo Bill”, „În ghearele indienilor”, „Tahiti în flăcări”⁷¹ și nu în ultimul rând filme de dragoste: „Iubirea lor”, „Dragoste de toreador”, „Cântec de iubire”, „Poveste de dragoste”⁷².

Pentru ca toate aceste filme să fie urmărite în condiții foarte bune, era necesar ca proiecția lor să fie făcută cu aparate cât mai performante, fapt pentru care, una din preocupările regelui era achiziționarea unor astfel de aparate. De exemplu, în noiembrie 1946 magazinul cu articole fotografice „Foto Eugeniu Stătescu” a adresat Administrației Casei Regale o ofertă privind livrarea unui „aparat de proiecție sonor, tip Micron XIII, cu pasul normal, de 35 mm, perfect din toate punctele de vedere și complet

⁶⁷ Idem, dosar 68/1945, f. 17.

⁶⁸ Idem, dosar 37/1946, f. 18, 20, 21, 23, 25.

⁶⁹ Idem, dosar 30/1943, f. 27, 28, 33, 44, 110, 134, 165, 173, 245, 247; dosar 68/1945, f. 13; dosar 37/1946, f. 24, 42.

⁷⁰ Idem, dosar 68/1945, f. 22; dosar 37/1946, f. 2.

⁷¹ Idem, dosar 30/1943, f. 247; dosar 37/1946, f. 56, 61.

⁷² *Ibidem*, f. 110, 176.

echipat⁷³. Oferta magazinului a fost acceptată de Administrația Casei Regale, care a cumpărat aparatul de proiecție cu suma de 1245 dolari⁷⁴.

Așadar, vizionarea filmelor deținea un loc important în activitatea zilnică a familiei regale, care petrecea astfel câteva ore plăcute în compania celor apropiați sau a invitaților.

Sărbătorile de Paște și de Crăciun

Un alt aspect deosebit de important în viața familiei regale l-a reprezentat petrecerea sfințelor sărbători de Paște și de Crăciun într-un cadru intim la Sinaia sau la Săvârșin. De exemplu, cu ocazia sărbătorii Paștelui în anul 1941, regele și regina mamă au asistat la slujba Învierii la mănăstirea Sinaia (biserica mare), la care au mai luat parte generalul Ion Antonescu cu soția și Casa Civilă și Militară a regelui. După slujbă, regele și mama sa au invitat pe generalul Ion Antonescu și pe soția acestuia să ciocnească ouă roșii la Foișor⁷⁵.

Sărbătoarea de Crăciun a anului 1943 a fost petrecută de familia regală la Săvârșin. În ziua de 24 decembrie 1943, regele Mihai și regina mamă Elena au dejunat la Bulci – moșia familiei Mocsony-Stârcea – împreună cu colonelul R. Bossy și doamna de onoare Nelly Catargi, după care s-au înapoiat la Săvârșin, unde au primit corurile de colindători de Crăciun. În ziua de 25 decembrie 1943, dejunul și dineul au fost luate la Castelul Săvârșin, iar la 26 decembrie 1943, regele și regina mamă au fost din nou invitați la dejun la Bulci. În aceeași zi, regina mamă Elena a făcut un brad de Crăciun la școala din sat pentru copiii săraci, după care a împărțit daruri la 160 de copii. În ziua de 31 decembrie 1943, familia regală a revenit la Sinaia, iar la 1 ianuarie 1944 a primit felicitările mareșalului Ion Antonescu, ale lui Mihai Antonescu, ca și ale Curții Civile și Militare. La orele 13.00 regele și regina mamă au dejunat la Foișor, împreună cu

⁷³ Idem, dosar 37/1946, f. 94.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 92.

⁷⁵ Idem, dosar 10/1940, f. 30.

generalul Constantin Sănătescu, colonelul R. Bossy și doamna de onoare Nelly Catargi, după care au asistat la film⁷⁶.

Sărbătoarea Paștelui în anul 1944 a avut loc la jumătatea lunii aprilie și a coincis cu bombardamentele americane asupra Bucureștiului. Regele Mihai, care se afla la Sinaia, a plecat împreună cu Dimitrie Negel, Mircea Ionnițiu, colonelul R. Bossy și comandorul Gherghel spre București, pentru a constata distrugerile provocate de bombardamente, după care, la orele 24.00 a participat împreună cu regina mamă la slujba Învierii la biserica mică a Mănăstirii Sinaia. După slujbă, conform obiceiului, familia regală și invitații ei au ciocnit ouă roșii la Foișor⁷⁷.

În ajunul Crăciunului anului 1944, mai precis la 22 decembrie 1944, regina mamă Elena a asistat la serbarea unui brad de Crăciun la preventoriul Vergului, după care, la orele 13.00, regele și regina mamă au avut invitați la dejun pe: principesa Elisabeta, Dimitrie Negel, Mircea Ionnițiu, generalul C. Nicolescu, colonelul Octav Ulea, colonelul R. Bossy, colonelul Emilian Ionescu, colonelul C. Petre Lazăr, comandorii Gherghel și Udrițki, căpitanul Jacques Vergotti, Despina Hodoș - secretara particulară a reginei mamă Elena și doamna de onoare Nelly Catargi. În aceeași zi, la orele 17.00, regele Mihai și mama sa au invitat la ceai și apoi la vizionare de film pe principesa Elisabeta, generalul Nicolae Rădescu, dr. Petru Groza, Constantin Vișoianu, generalul Vinogradov cu soția, generalul Stevenson, generalul Cortland Von Schuyler, contraamiralul Bogdenko cu soția, Le Rougetel - reprezentantul guvernului Marii Britanii la București, Burton Y. Berry - reprezentantul guvernului S.U.A. la București, principele Barbu Știrbey, principesa Catherina Știrbey. De la Curtea Regală au fost invitați: Dimitrie Negel, Mircea Ionnițiu, generalul C. Nicolescu, colonelul Octav Ulea, colonelul R. Bossy cu soția, comandorul Gherghel, căpitanul Jacques Vergotti, doamna de onoare Nelly Catargi, Alexandru Scanavy cu domnișoara Therese Scanavy⁷⁸.

În ceea ce privește sărbătoarea Bobotezei (6 ianuarie 1944), aceasta a fost celebrată la Mănăstirea Sinaia, în prezența familiei regale și a

⁷⁶ *Ibidem*, f. 170 v.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 190.

⁷⁸ *Idem*, dosar 11/1940, f. 29 f/v.

mareșalului Ion Antonescu, urmată de un dejun la Foișor, împreună cu generalul Constantin Sănătescu, Mircea Ionnițiu, colonelul M. Olteanu, colonelul R. Bossy și comandorul Gherghel. Ziua s-a încheiat cu un ceai și vizionarea unui film la Foișor, iar a doua zi, 7 ianuarie (ziua Sfântului Ion), regele și regina mamă au luat dejunul la Predeal, invitați de mareșalul Ion Antonescu.⁷⁹

Așadar, regele Mihai și regina mamă Elena au profitat din plin de timpul liber pe care l-au avut la dispoziție, petrecând ore plăcute în compania celor apropiați, atât la București, cât și la Sinaia și Săvârșin, locuri pitorești unde se simțeau cu adevărat liberi.

La Curtea regelui Mihai I, viața de zi cu zi a fost inevitabil influențată de situația internă și internațională, generată de izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, ca și de instaurarea regimului comunist. Toate aceste condiții l-au determinat pe tânărul suveran și pe regina mamă Elena să adopte un stil de viață sobru și mai puțin fastuos, dar plin de dragoste, afecțiune, respect reciproc, având ca fundament respectarea valorilor morale care cam lipsiseră la curtea tatălui său, regele Carol al II-lea.

Ștefania DINU
Muzeul Național Cotroceni

⁷⁹ Idem, dosar 10/1940, f. 172.